

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enchiridion Theologiæ Pastoralis Et Doctrinæ Necessariæ Sacerdotibus Cœram Animarum administrantibus

Binsfeld, Peter

Avgvstæ Trevirorum, 1609

Primo Cap. agitur de necessarijs pro intelligentia definitionis peccati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40721

SECUNDA

PARS DE PECCATIS IN GENERE, CAPIT

LIBVS ET EORVM FI-
LIABVS.

CAPVT I.

DE NECESSARIIS PRO
telligentia definitionis peccati.

VM omnis pastoralis
verfetur circa actus hu-
nos, ne ex ignotis, de-
damus in cognitione
ignotorum, à definitione
& cognitione actus
mani incipiendum de-
mus.

Quid est actus humanus, siue moralis?

EST actus voluntarius, vel omiffio
Quæ definitio colligitur ex S. Thom.
q. 6. art. 1. 2. & 3.

Dicitur in definitione (voluntarius)
excludendum actus hominis violentos,
inferuntur ab extrinfeco, nullam confere

vim passo, exempli gratia, Si Perrus ab hoste vi trahatur ad idolum, Petro non est actio voluntaria, nisi cooperetur.

Voluntarium enim est, quod procedit à *Quid sit,* principio intrinseco, cum cognitione finis. *voluntarium.* Qua ex parte, actus puerorum, amentium & rium, aliorum, qui sine deliberatione agunt, perfectè non sunt voluntarij, quia non sunt cum cognitione finis, (vel omissio eius) quia *Quære-* voluntarium potest esse in omissione, sine actu *quiruntur* vt sanctus Thom. in dicto art. 3. tradit. Vt *ad omisso-* omissio autè sit voluntaria, & ad culpam im- *nè volun-* putetur, tres conditiones requiruntur, nem- *tariam* pe vt possit quis facere, & teneatur, & non agat, siue omittat.

Quoniam ad actum humanum requiritur voluntarium, & quantum actus talis habet de voluntario, tantum participat bonitatis, vel malitiae, quæ augent, vel diminuunt voluntarium.

VIOLENTIA, quæ ad actus imperatos siue exteriores, si voluntati inferatur, omninò tollit voluntarium, & peccatum. Vnde optimè Beata Lucia Tyranno dixit. Si me inuitam violari feceris, mihi castitas duplicabitur ad coronam. Ad violentiam proximè accedit metus, qui quoniam sæpius in actibus hominum locum sibi vendicat, videndum, quomodo se habeat in ordine *Quomodo metus se habeat in ordine ad voluntarium.*

ordine ad voluntarium. Aduertendum autem in primis, magnam esse differētiā inter metum, & violentiam, violentum enim dicitur quod fit ab extrinseco nullam conferente in passio, neque etiam eo cooperante: vt si vir ligata manibus & pedibus, propria renite voluntate violetur. Ex metu autem fit, qui habet quidem impulsione ab extrinseco, tamen cui metus infertur cooperatur, exempli gratia. Si Tyrannus minetur mortem gini, nisi se patiat corrupti, si se offerat corruptionem, ad euitādum mortem: ex

Quid violentum dicitur.

Quid ex metu fiat.

Metus duplex, cadens in constantem virum & non cadens.

tu, & non violentia corrumpitur. Metus uidetur in cadentem in constantem virum, in inconstantem. Metus cadens in constantem virum, quo perturbari potest homo, & non cadens in inconstantem, quod concutitur homo meticulosus & inconstantem.

Quæ ex metu fiunt, mixta sunt ex voluntario & inuoluntario, & simpliciter sunt voluntaria, & secundum quid inuoluntaria, & sic totaliter tollunt rationem peccati, sed diminuunt, exempli gratia, vt clarius fiat. Si quis fidem negat, serio à Tyranno interrogatus minis mortis, negatio fidei est voluntaria, simpliciter vult negare, est inuoluntaria secundum quid, quia non negaret, si metus mortis abesset, & sic non tam graue est peccatum, quam liberè sine vlllo metu negaret. Quid autem homo ex metu sine peccato facere possit, & quomodo

non, tribus regulis breuiter explicari potest, quarum.

Prima sit. Ea quæ sunt intrinsecè mala: vt Idololatria, fornicatio, ebrietas, & similia, quocunq; metu fiant, sunt peccata, quia sunt simpliciter voluntaria.

Quid ex metu fieri possit, aut non.

Secunda. Ea quæ fiunt ex metu cadente in constantem virum contra legem diuinam positiuam, non imputantur ad culpam, licet voluntaria sint, exempli gratia. Est præceptum diuinum positiuum, vt in Dominica nullum fiat opus seruile, pauper qui fame premitur, potest laborare, vt vitam conseruet. Sic 1. Machab. cap. 2. Matathias pugnavit festo Sabbathorū extrema necessitate compulsus.

Tertia Regula. Ea quæ prohibentur iure positiuo humanæ legis, non obligant cum periculo vitæ, exēpli gratia; si quis periculo mortis percussus, comedat feria sexta carnes, quia leges humanæ non obligant, cum tanto periculo. De his vide latius Bartholomæū à Medina in 1.2. S. Thom. quæst. 6. artic. 6.

Concupiscentia etiam qua voluntas impellitur ad volendum, auget voluntarium: Quia ea impellente, voluntas promptius fertur in obiectum. Ignorantia verò actum antecedens, efficit eum inuoluntarium tribus concurrentibus conditionibus. 1. Vt non sit illius rei, quam quis scire tenetur. 2. Vt non sit affectata vel procurata. 3. Vt sine ea non fieret

ret

retactus: Si autem vna harum conditionum de sit, ignorantia non tollit voluntarium.

Quot, & qui sunt actus precipui concurrentes ad actus humanos perfectos?

HI; quibus præponitur cognitio finis. Voluntas, quia volumus finem. Intentio, quæ est per media in finem. Electio, quæ est actus voluntatis circa ea, quæ sunt conuenientia ad finem. Consilium, quod est intentio rationis resolutoria, inquirentis modum eligibilia magna, & alicuius momenti, & necessaria. Consensus, quo se voluntas determinat, per complacentiam ad media. Electio, qui est applicatio mediolorum, & tandem intentio, qua quis fine adepto quiescit in illo.

Quotuplex actus, humanus siue moralis?

Actus humanus Bonus aut malus est.

De diuinis nominibus, cap. 4.

DVPLEX. Bonus, & malus. Bonus, qui nulla lege, neque in se, neque in suis circumstantiis prohibetur, vel ut claudicatur, est actus virtutis. Ad actionem moraliter bonam requiritur, vt sit bona ex intentione, fine, & circumstantiis, quia vt D. D. Nyfius ait. Bonum non fit nisi ex intentione causa. Ex quo fundamento eruitur, vt dari actum humanum in singulari & in vltimo indifferenter, id est, neque bonum neque malum: Quia omnis actus humanus

deliberatus, vel ordinatur in debitum finem, circa obiectum debitum, cum rectis circumstantijs, vel non. Si sic, ergo bonus, si non, ergo malus. Nec etiam fieri potest, vt idem actus in genere moris, sit bonus & malus.

De actionibus humanis bonis, id est, virtutibus, parū in hac introductione agemus, remittimus enim ad morales. Inter reliquos doctissimè tractant, S. Thom. 1. 2. & 2. secundæ, & eius commentatores. Guilielmus Lugdunensis Episcopus in summa virtutum & vitiorum, parte prima, & Aristoteles in Ethicis. Nos Confessarios instruimus, quibus pœnitentes ratione peccatorum subijciuntur.

Actus moralis malus, nil aliud est, quam peccatum, quod nunc definitione diligenter explicabitur.

Actus moralis malus quid sit.

Quid est peccatum?

EST dictum, vel factum, vel concupitum contra legem Dei. Hæc definitio omissis multis alijs, S. Augustini, quam eligit Magister senten. lib. 2. d. 15. & explicat. S. Thom. 1. 2. quæst. 17. art. 6. vt definitio intelligatur. Notandum in primis, quod dictum, factum, vel concupitum, non accipiuntur pro rebus dictis, factis, vel concupitis, sed pro actibus ipsis dicendi, faciendi, vel concupiscendi, his particulis includuntur tria peccatorum genera: factorum, vt non fura-

Lib. 22. cõtra Faustum, c. 27.

furaberis, non mœchaberis, &c. dictorum Matth. 5. Qui dixerit fratri suo Racha, recurrat concilio, &c. & concupiscentiæ, ut est desiderium siue voluntas peccandi, quamuis non sequatur actus, ut Matth. 5. Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mœchatus est, &c. & concupiscentia etiam omnis, prebetur duobus vltimis præceptis:

Quomodo omisio cõtineatur in definitione peccati. Non solum hic comprehenditur peccati commissionis, sed etiam omisio, ut dicitur in D. Thom. loco d. tradit, quia affirmatio & negatio reducuntur ad idem genus: Nam omisio non fit, dictum, vel factum, vel concupitum, est tamen, non dictum, quod debebat dici: aut non factum, quod debebat fieri: vel non concupitum, quod debebat concupisci: (contra legem Dei) completitur contra legem Dei, non solum diuinam, positivam naturalem, sed etiam positivam humanam, quia qui operatur contra humanam, operatur etiam contra diuinam, præcipientem legem humanarum obseruantiam. Quia qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit. *Veniale etiam comprehenditur in hac definitione.* man. 13. Sub illa particula, comprehenditur etiam veniale, quod aliquo modo est contra legem Dei, quia non accedit ad perfectionem legis, & hoc est, quod à quibusdam adiungitur, vel præter legem.

(o)

CAP

CAPVT II.

DE DIVISIONIBVS PECCATI
*actualis, ac modis distinguendi
mortale à veniali.*

IN primis diuiditur actuale, in mortale, & veniale. Mortale sic dictum, quia mortem infert peccanti. Anima enim, quæ peccauerit, ipsa morietur. Veniale, cui facile venia datur.

Ezech. 8.

Sap. 16.

Hier. 31.

Deinde in peccatum cogitationis, locutionis, & operis. Item, peccatorum aliud est ex infirmitate, quale Petrus commisit, quando ex timore saluatorem negauit, aliud ex ignorantia, quo peccabat Saulus, quando Ecclesiam Dei persequebatur. Misericordiam, inquit, Dei consecutus sum, quia ignorans feci. Aliud ex certa malitia, siue industria, quo genere Iudas peccauit, quando redemptorem vendidit. Potest etiam diuidi ex Ioanne, vel ex concupiscentia carnis: vel ex concupiscentia oculorum: vel ex superbia vitæ; vel aliud est peccatum omissionis, aliud operis; vel peccatum ex parte obiecti, committitur in Deum, proximum, & semetipsum.

1. ad Ti-

moth. 16.

Reliquis diuisionibus omissis, de mortali & veniali agendum.

N

Quis